

СТЕФАНИ МИЉКОВИЋ*
Филолошки факултет Универзитета у Београду

ПРИМЕРИ ЛИЧНИХ ИМЕНА АРАПСКОГ ПОРЕКЛА У ОНОМАСТИЦИ ТУРСКОГ ЈЕЗИКА

Након прихватања ислама и насељавања Турака на подручју данашње Анадолије, развила се велика империја позната као Османлијско царство. Арапски као језик религије, и арапско писмо као писмо Курана, врло брзо су продрли у турски језик, а за њим и персијски, те на овим основама настаје османлијски језик који је био својствена мешавина арапског, персијског и турског језика.

Арапска имена, која су почела да се користе у овом периоду, представљала су израз правоверности према исламу. Имена арапског порекла у турској антропономастици су, или верског обележја или имена и речи општег значења. Свако име носи одређено значење, али сва имају исту функцију. Дају се деци у жељи да буду јединствена, жива, срећна, здрава, успешна и слично. Након покрета језичког пуризма у турском језику број арапских имена у турском се смањило у односу на ранији период, а употреба изворно турских имена је у порасту.

Кључне речи: турска антропонимија, турска имена, арапска етимологија, ономастика.

1. Арапска имена у турском језику

Ономастика представља посебну грану лингвистике која се бави проучавањем властитих имена, односно имена места и имена људи. Ономастика игра значајну улогу у очувању културне историје једне нације као и у расветљавању питања њеног порекла и етничких повезаности. Поред своје културолошке функције ономастика има и лингвистички задатак „да проучи лична имена-закономерности њиховог развика и функционисања, њихов семантички потенцијал, творбени став, односно фономорфолошку структуру”. (Шћепановић 2012: 14)

---

* stefani.stefan@hotmail.com

Антропономастика представља грану ономастике која проучава антропонимијске системе, стране односе и јављања, законе развитка или њиховог функционисања. Прецизније, атропономастика проучава лична имена, надимке и презимена људи. Ова наука је попут ономастике врло важна у истраживању културолошких карактеристика једног народа. Оно што је заједничко свакој нацији јесу имена која носе њени поданици јер је сам одабир имена знак једне особености као и магично значење које оно носи са собом.

У турској култури давање имена и само име имају врло значајну улогу која поред свог магичног значења носи и ознаку националне и верске припадности.

У историји Турске, односно Османлијског царства, природна појава је била да се поред изворно турских имена, користе имена из арапског и персијског језика. Ова појава се објашњава чињеницом да се у Османлијском царству говорило османлијским језиком који је представљао својствени спој турског, арапског и персијског језика.

Како се арапски језик везивао за језик религије, антропонимијски посматрано „природно је било да преовлађују арапска имена као израз правоверности оних који их носе. Изворно турска имена одржала су се код обичног света, али у много мањој мери, у поређењу са арапским”. (Ајкут 2010: 306)

Колико је давање имена са религијског аспекта важно у култури турскога народа објашњава Гулчур (тур. Gülçür):

„Турци, као и остали припадници исламске вероисповести, давање имена сматрају једним од најважнијих задатака. Према исламском учењу, име мора бити лепо, јер сваки муслиман треба да зна да дато име није само за овај свет, већ да ће се и на оном свету звати истим именом. Стога, име представља први знак, први печат карактера, човечности и идеала”. (Gülçür 2007: 9)

Према Курану, Алах је Адама подучио свим именима, те је његов задатак био да и друге подучи, па је тако откривена тајна имена. Највећи број имена арапског порекла везана су за исламску религију. То су имена које у себи садрже име божије, или једно од његових 99 имена, имена пророка и њихових атрибута, имена религијских личности преузета из Курана, имена анђела и сл. Поред имена везаних за религију, функцију личних имена могу вршити и позајмљенице из арапског језика, као на пример: именице, придеви, бројеви и слично.

Након распада Османлијског царства и стварања републике, отпочео је покрет језичког пуризма (тур. Dil Devrimi) и процес про-

чишћења турског језика од страних елемената¹. У овом периоду враћају се стара и заборављена турска имена, усвојен је велики број имена које представљају именице које симболизују оданост држави, припадност новонасталој нацији, те многа арапска имена полако бивају заборављена. Ипак, у широј употреби остала су имена везана за религију која нису изгубила на својој важности ни после револуције.

Према статистици, велики број имена арапске етимологије су се од оснивања републике до данас, задржала као једна од најдаванијих имена. То су:

Мушка имена: *Mehmet, Mustafa, Ahmet, Ali*.

Женска имена: *Fatma, Ayşe, Emine, Hatice, Zehra*.

Доказ за то представљају статистички подаци о најчешћим именима у 2016. години, из којих је утврђено да су међу најдаванијим управо она арапске етимологије, попут ових:

Женска имена: *Zeynep, Elif, Azra, Zehra, Nehir, Eylül*.

Мушка имена: *Yusuf, Eymen, Ömer, Mustafa, Miraç, Berat, Ahmet, Hamza, Mehmet*.

2. Класификација арапских речи у антропонимији турског језика

2. 1. Граматичке карактеристике имена

Како османлијски језик и арапско писмо нису одговарали турском језику, а само је мали проценат становништва био писмен, многа арапска имена прихватана су аудитивно, тако да су се појављивале турске верзије арапских имена.

Најчешћи вид настанка антропонимијских варијација јесте у појави озвучавања гласова *t* и *p*, као финалних консонаната у преузетим речима, те су се на тај начин добијале варијанте истог имена, са безвучним *t* и његовим звучним паром *d*; односно парови *p / b*. Нека од њих су:

Abit (d), Ahmet (d), Cahit (d), Fuat (d), Edip (b), Galip (b).

Ова гласовна алтернација видљива је и у медијалној позицији у одговарајућој фонетској околини. Нека од таквих имена су:

Mit(d)hat, Et(d)hem.

¹ Опширније о језичком пуризму у турском језику: Teodosijević, M. 1995. *Jezik Fazila Husnija Daglarđže s osvrtom na pokret jezičkog purizma u Turskoj*, Beograd.

Обезвучавање је видљиво и у сложеним именима са наставком *-ettin*² са арапским гентивним везама. Поједини антропономастички речници бележе обе варијанте у којима се јавља обезвучавање истог имена, као што су:

Necmettin / Necmeddin, Sabahattin / Sabahaddin, Nurettin / Nureddin.

Како је османлијски језик писан арабицом која није одговарала фонетској структури турског језика, долазило је до проблема у тумачењу вокала. Наиме, фонема арапског гласа *vav* (ﻭ) која представља билабијални полувокал *w*, у турском језику се транскрибује као сугласник *v* и као вокал *u*. Тако су нека од имена, у турском језику, која у себи садрже вокал *u* замењена сугласником *v*. Нека од таквих имена су:

Tevfik/ Teufik, Şevki, Şevket.

За разлику од турског, арапски језик разликује родове и то се примећује у именицама и придевима.

Женски род се гради додавањем моционог суфикса женског рода (ة (фонема *a*)) на именску реч. „Из арапског језика преузета имена на *-a*, која се у турском појављују у облику *-e*, женског су рода, тако да овај наставак може послужити за идентификацију женског рода код тако преузетих имена.” (Erol 2010: 108).

Такав је пример мушког имена *Ārif* и женског *Ārife* које је настало додавањем наставка на мушко властито име. У турској антропонији велики је број таквих именских парова, као што су следећи примери:

Мушка имена: *Cemil, Edip, Kerim, Kamil, Samir.*

Женска имена: *Cemile, Edibe, Kerime, Kamile, Samire.*

Једна од главних карактеристика турског језика јесте непостојање граматичког рода. Како С. Јанковић наводи: „Неразликовање рода имена по облику довело је до једне карактеристичне појаве: један те исти облик може бити употребљен и као женско и као мушко име”. (Janković 1976: 108)

Примећује се да турски језик ово својство испољава чак и код неких преузетих арапских имена. Нека од њих су:

Merih, Nedret, Nimet, Yakut, Cevahir, Eylül.

² Наставак настао од ар. *ag-din*.

Арапски неправилни плурал у позајмљеницама се у турском језику не препознаје као множина. Турци ову множину посматрају као једину именице и честа је појава да се на такве именице додаје и турски наставак за множину *-lar / -ler*.

Када је реч о личним именима уочава се иста појава. Један такав пример јесу и лична имена као што су:

Cevahir (драго камење, драгуљи), *Mücevher* (драгоцености, драгуљи).

Највећу трансформацију доживела је изворна арапска форма *Muhammed* која се у турском језику јавља чак и као *Memet*, а најчешћа варијанта је *Mehmet*:

Muhammed – Mehemed – Mehmed – Mehmet – Memet. (Janković 1976: 108)

Једна од карактеристика османлијског језика јесте и преузимање арапске конструкције генитивне везе³. Двоосновски антропоници настали на овај начин најчешће се могу видети у сложеницама са речју *abd* (роб). Антропонолошки речник Турског лингвистичког друштва (тур. *Kişî Adları Sözlüğü*) објављен на сајту ове најреферентније лингвистичке установе, бележи педесет и једно име које у себи садржи реч *abd*. На пример:

Abdülkadir (роб Моћнога), *Abdülatif* (роб Доброга), *Abdümelik* (роб Господара), *Abdülhamit* (роб Хваљенога).

Многобројне су и сложенице које стоје у арапској генитивној вези с речју *Allah* (*Алах*) као антропоформатом. Антропонолошки речник Турског лингвистичког друштва бележи 41 такво име. Нека од њих су:

Ayetullah (знак Божији), *Carullah* (сусед Божији), *Esedullah* (лав Божији), *Rahmetullah* (самилост Божија), *Nurullah* (светлост Божја).

Неки од двоосновских антропонима који стоје у генитивној вези, видљиви су и у сложеницама са речју *-ddin/ -ttin* (вера). На пример:

Adalettin (праведност вере), *Ziyaettin* (светлост вере), *Cemalettin/Cemaleddin* (лепота вере), *Nurettin/ Nureddin* (светлост вере), *Veliyüddin* (верник).

³ Арапска генитивна веза представља начин повезивања две именице. Први члан генитивне везе не поседује одређени члан нити нунацију, али подлеже падежним променама. Други члан је увек у генитиву и може поседовати одређени члан, те се на тај начин одређује да ли је генитивна веза одређена или неодређена.

3.2. Антропоними везани за религију

Као код сваке нације, тако и код Турака, религија је веома битан фактор људског друштва и давање имена из светих књига је важан део традиције. Ношење великих исламских имена, најпре код Османлија који су примили ислам, а затим и код садашњих Турака, представља велику част. Међутим, треба водити рачуна при одабиру, јер у случају да особа жели да детету да име из Курана, мора добро да познаје његово значење и управо према значењу треба и да га бира.

Теофорично име представља лично име које представља име бога. Теофорична имена се могу поделити у групе имена која носе реч са значењем Бога и она која у себисадрже реч Бог.

Име које у себи садржи морфему са значењем бог, божанство је врло специфично унутар исламске религије јер „уз Аллахово име, религиозна и народна традиција изградила је 99 епитета. Сви Аллахови епитети могу се појавити као синоними за Аллаха”. (Божовић, Симић 2010: 18) Нека од таквих имена су :

Kerim (добар, племенит, милостив), *Kadir* (моћан, свемогућ), *Lâtif* (пријатни/љубазни), *Hamit (d)* (хваљени).

Лична имена која у свом саставу садрже морфему која представља име бога, у исламским антропонимима се испољавају као сложена имена која у себи садрже реч Алах. Ово су најчешће мушка имена, али има и женских. На пример :

Abdullah (роб Божији), *Beytullah* (кућа Божија), *Emrullah* (заповест Божија), *Fethullah* (освајање Божије), *Emetullah* (робиња Божија).

У религијска имена спадају и имена анђела. У исламској религији „анђели су слуге и посланици Аллахови, а према хадисима створени су из светла, имају крила и немају пол. Бележе људске поступке и учествују у Суду”. (Божовић, Симић 2010: 18). Оваква имена су врло заступљена у турској ономастици. Таква су следећа имена:

Cebrail (Арханђео који је пренео Мухамеду, као и Данилу, речи Божије), *Mikâil* (један од четири арханђела), *Israfil* (у исламској митологији весник Судњег дана), *Rıdvan* (анђео који стоји на капији раја).

Хагионими се везују за имена светаца, пророка односно проповедника, а у исламској религији хагионимима се могу сматрати имена халифа⁴ који су проповедали и ширили исламску веру, те су као

⁴ Титула врховног поглавара муслимана.

такви врло цењени у исламу. Таква имена се често могу срести међу турским становништвом:

Ali (четврти ортодоксни халифа. Шитски ислам сматра да је Алија први праведни халифа), *Muhammed* (оснивач нове монотеистичке вере ислама, а сматра се и аутором свете муслиманске верске књиге Курана), *Ömer* (други халифа), *Osman* (трећи халифа, наследник Омера).

Поред хагионима, давање имена одређене свете личности из Курана представља велику част. Нека од имена која се везују за религију су:

Ädem (Адам), *Ayşe* (трећа и најомиљенија Мухамедова супруга), *Havva* (Ева), *Hatice* (прва Мухамедова супруга која је међу првима прихватила исламску веру), *Fatma* (Мухамедова и Хатицина кћер; Алијева-супруга).

Како се у турској антропонији свака врста речи може користити као властито име, поред религијских личности, тако и називи молитви, постова, богомоља, али и друга верска терминологија, може бити у функцији личних имена. На пример:

Мушка имена: *Äyet* (стих, реченица, мисао у Курану), *Hicret* (прелазак Мухамеда из Меке у Медину 622. године н. е. Овај догађај је узет за почетак муслиманског календара), *Iftar* (први оброк након заласка Сунца чиме се прекида дневни пост), *Imran* (најдужи стих у Курану), *Kuran* (света књига муслимана на којој се темељи исламско учење), *Miraç* (Мухамедово успење ка Алаху на крилатој животињи).

Женска имена: *Cennet* (рај), *Huriye* (назив за девице у рају), *Melek* (анђео).

3.3. Атопоними као антропоними

Атопоним представља име свега живог и неживог што се налази у природи. Како је човек вековима живео у складу са природом јасно је да је инспирацију за давање имена налазио управо у њој у жељи да његови потомци поприме карактеристике других живих бића која су га опчињавала. Најчешће су то била имена биљака и животиња, али и других природних појава.

У фитонимима, односно именима биљака арапског порекла у турском језику највише су заступљена имена цвећа и других биљака. Ова имена су најчешће женска, ређе могу бити и мушка имена. На пример:

Женска имена: *Amber* (амбра), *Asiye* (дрво из фамилије мирте), *Itir* (здравац), *Kadife* (кадифица), *Kula* (ђурђевак), *Reyhan* (босиљак), *Şakayık* (божур), *Zambak* (љиљан).

Мушка имена: *Idris* (магрива), *Numan* (булка), *Sina* (сена), *Talha* (трагант, врста дрвета).

Термин зооним представља име животиње употребљене као антропоним. Оваква имена су се превасходно давала деци из сујевреја да би била здрава, јака и лепа попут те животиње. Дивље животиње у личним именима симболизују снагу и неустрашивост код мушкараца, а код жена лепоту и елеганцију. Нека од тих имена су:

Мушка имена: *Abbas* (лав), *Abraş* (дорат, смеђи коњ), *Üveys* (вук), *Yunus* (делфин).

Женска имена: *Anka* (феникс), *Taviis* (паун).

Заједничка имена: *Andelip* (славуј), *Gazal* (газела).

Како у турском језику свака реч може бити употребљена као антропоним, тако ни топоними не представљају изузетак. У свом раду, који се бави турском антропонимијом, К. Ајкут истиче да:

„Топоними у функцији личних имена чувају свој изворни облик не подлежући било каквој модификацији. Како се и етноними и топоними по правилу пишу великим почетним словом, унеколико је отежано њихово препознавање у функцији личних имена. Забуна се у овим ситуацијама решава праћењем контекста”. (Ајкут 2010: 309)

Неки од топонима који представљају лична имена су:

Мушка имена: *Firat* (река Еуфрат), *Süphan* (Супхан, планина на истоку Анадолије).

Женска имена: *Asya* (Азија), *Dicle* (река Тигар), *Merve* (Мерве, света планина у Меки), *Medine* (град Медина), *Mısır* (Египат).

Заједничка имена: *Seyhan* (Сејхан, река у Турској).

Космоним представља име природног објекта ван Земље, име небеског тела. Нека од таквих имена су:

Мушка имена: *Süha* (најмања звезда у групи звезда), *Şems* (Сунце), *Tarik* (јутарња звезда, Венера).

Женска имена: *Zühal* (Сатурн), *Zühre* (Венера).

Заједничка имена: *Merih* (Марс).

Анемон је термин који се користи као име ветра. Арапски називи за имена ветра који су прихваћени у турском, су:

Мушко име: *Asif* (снажан ветар, олуја).
Заједничко име: *Saba* (свеж ветар у зору).

3.5. Специфични антропоними

За разлику од антропонимија других нација, турска носи једну специфичност а то је појава да се готово свака реч, појам и врста речи може употребити у функцији антропонима. Ова традиција надевања имена, упркос модернизацији и помодарству да се дају интернационална имена која је уочљива у многим земљама, у Турској траје и видна је и данас.

Османлијска држава је била позната по својим ратним походима и успесима, те многа имена имају ту конотацију. Највећи број ових имена односи се на мушку популацију, али по питању рода нема правила. На пример:

Мушка имена: *Fatih* (освајач), *Fetih* (освајање, поковање), *Seferi* (ратно стање), *Vakkas* (ратник), *Tevs* (мир), *Salāh*(мир).
Женска имена: *Sulhiye* (мир).
Заједничка имена: *Sefer* (ратни поход), *Zafer* (победа).

У турском језику називи различитих географских појмова, атмосферске појаве и природни феномени веома често су у функцији личних имена. Њима се изражава страхопоштовање и дивљење према снази природе. Примери неких од тих имена арапског порекла, су:

Мушка имена: *Bahir* (море), *Bedir* (пун месец), *Havi* (пустиња).
Женска имена: *Barika* (муња), *Hilāl* (млад месец), *Kamer* (месечева светлост).
Заједничка имена: *Sena* (светлост муње), *Ummān* (океан).

Називи страна света такође могу бити лично име. Арапски називи страна света представљају углавном мушка имена, као:

Мушка имена: *Canip* (*b*) (страна), *Mağrip* (запад).

Називи неких годишњих доба, месеци, дана, као и доба дана, такође могу бити властита имена. Њихов избор одговара времену рођења детета. На пример:

Мушка имена: *Cuma* (петак), *Fecri* (зора), *Muharrem* (10. месец лунарног календара), *Ramazan* (9. месец лунарног календара).
Женска имена: *Fecriye* (зора), *Seher* (зора, свитање).
Заједничка имена: *Eylül* (септембар), *Sabah* (јутро).

Називи вредних материјала постају лична имена, како би се изразила драгоценост и вредност особе која их носи. На пример:

Женска имена: *Zeynep* (драгуљ, вредан камен), *Mücevher* (драгоцености, драгуљи).

Заједничка имена: *Cevahir* (драго камење, драгуљи), *Cevher* (драгуљ, драги камен), *Yakut* (рубин).

Називи боја и њихових нијанси доста су заступљени у именима арапског порекла. Према неким показатељима, може се закључити да ова имена одражавају уочене телесне карактеристике новорођенчета, као на пример:

Мушка имена: *Afer* (сасвим бео).

Женска имена: *Beyaz* (бела), *Esmer* (црномањаста, кестењаста), *Hümevra* (црвена, розе), *Mavi* (плава), *Semra* (тамна, тамнопута).

Заједничка имена: *Merih* (боја ватре).

У турском језику, занимање може бити лично име. Већина занимања у функцији антропонима су мушка имена, ређе могу бити употребљена и као женска. На пример:

Мушка имена: *Amir* (заповедник, комадант), *Katib* (писар), *Edip* (писац), *Nedim* (посебни царски помоћник), *Rasim* (сликар), *Şemi* (свећар), *Tabak* (штављач, кожар), *Tacir* (трговац), *Zeyyat* (уљар).

Женска имена: *Hafize* (учитељица), *Nedime* (посебна царска помоћница, деверуша), *Rasime* (сликарка).

Велики број турских имена арапског порекла представља било који општу именицу. Поред неизмењене форме речи, значења неких именица ће указати на разлоге њиховог избора за лично име. То су најчешће лексеме које представљају симбол радости због рођења детета, жељу родитеља да дете буде јако и здраво, као и његов значај у њиховом животима. Нека од тих имена су:

Мушка имена: *Hecer* (камен, стена), *Fuat* (срце), *Hüsam* (оштра сабља).

Женска имена: *Sedef* (седеф), *Billûr* (кристал), *Nur* (светлост), *Caize* (поклон), *Şule* (пламен).

Одређени број именица означава предмете из свакодневног живота. Указујући на ову појаву Ајкут истиче: „немогуће је тачно утврдити који су разлози за њихово транспоновање у лична имена. За нека од њих се претпоставља да представљају прве предмете који родитељи виде или о њима чују, након рођења детета”. (Ајкут 2010: 311)

Мушка имена: *Ibre* (игла, казаљка), *Mirat* (огледало).

Апстрактне именице у функцији личних имена означавају стање духа, жеље, осећања, констатације, част и слично. Неке од ових именица су:

Мушка имена: *Murat* (жеља, циљ), *Cenap* (част), *Bedel* (вредност), *Fereç* (победа).

Женска имена: *Melâhat* (лепота), *Ümniye* (нада), *Mefharet* (похвала), *Nebahat* (част).

Заједничка имена: *Fehamet* (величанственост), *Rüçhan* (надмоћ, предност), *Kader* (судбина).

Међу осталим врстама речи у функцији имена, највише има придева. Арапски придеви који се срећу као лична имена су:

Мушка имена: *Afif* (чедан), *Ahmet* (хваљен, изабран), *Akıl* (уман, паметан), *Halim* (благ), *Kemal* (савршен), *Macit* (частан), *Nabi* (узвишен), *Safi* (чист), *Vakur* (достојанствен).

Женска имена: *Betül* (чиста, невина), *Cemile* (лепа), *Feriha* (радосна), *Raika* (шармантна), *Şamiha* (дарежљива), *Zekâvet* (мудра), *Samime* (срдачна).

Иако мање заступљени, бројеви такође могу имати функцију имена. Обично означавају које је дете по реду. На пример:

Мушко име: *Vahit* (једини), *Sani* (други), *Salis* (трећи), *Hamis* (пети).

Женско име: *Vahide* (једина), *Saniye* (друга), *Salise* (трећа), *Rabia* (четврта), *Hamise* (пета), *Seba* (седма).

Посебно занимљиву категорију речи у функцији имена заузимају узвици. Премда их има у веома малом броју, узвици су доказ да готово све речи у турском језику могу постати имена. Таква имена арапског порекла су:

Мушка имена: *Allahkerim* (бог је милостив), *Allahşükür* (хвала богу!), *Maşallah* (машала, не било урока!),

Заједничка имена: *Merhaba* (здраво!).

Поред именица, придева, бројева и узвика арапског порекла, слова арапског писма могу бити у функцији личних имена. То су :

Мушко име: *Mim* (двадесет шесто слово арапског писма; у значењу знак, симбол).

Женско име: *Elif* (прво слово арапског писма; у значењу право држања, стаса).

Још једна занимљивост антропонимије турског језика јесте и појава преклапања имена и презимена. Наиме, како у турском језику готово свака реч може бити у функцији личног имена она, такође, може бити и презиме, дакле, иста реч може означавати и име и презиме.

У следећем примеру се види да арапско властито име може бити и име и презиме:

Abdullah Enver
Enver Abdullah

Овакве комбинације у турском језику су веома фреквентне. Како не би долазило до забуне, у турском се поштује правило да се увек прво наводи име па презиме.

4. Закључак

Кроз спроведена антропонимијска истраживања утврдили смо да је уплив имена и речи арапског порекла у турском језику повезан са примањем ислама и стварањем велике империје Османлијског царства. У антропонимима можемо видети и неке карактеристике арапске граматике, као на пример: генитивну везу у двоосновским антропонимима, постојање видљиве категорије рода у виду додавања моционог суфикса женског рода и сл.

Највећи број имена арапског порекла у турском језику везан је за исламску религију. Класификацијом, ова имена се могу поделити на неколико категорија, односно на имена која у себи садрже реч Бог или, карактеристично за исламску религију, један од 99 божијих атрибута који, изговорен, постаје божје име. Имена преузета из Курана, имена пророка, имена великих религијских личности, имена анђела, као и верски термини, могу вршити функцију личног имена.

Поред имена везаних за религију, занимљиве су именске речи у функцији антропонима, које могу означавати апсолутно све: од топонима који се користе као имена, преко имена биљака, животиња, атмосферских појава, годишњих доба и месеци па све до општих и апстрактних именица, употребљених као властито име, које се дају са жељом да дете буде тих карактеристика. Најчешћа имена симболизују жељу да дете буде живо, срећно, здраво, храбро, успешно, интелигентно и поседује сличне особине. Овој групи припадају и придеви у функцији личног имена, који су најбројнији. Као доказ да у турском готово свака реч било да је турска, или у овом случају арапског порекла, може бити антропоним, јесу бројеви, узвици па чак и сама слова арапског алфабета.

Распадом Османлијског царства и стварањем савремене републике која је са собом донела многе промене укључујући и језичку реформу, велики број речи арапског порекла нестао је из турског језика, али се и даље у великој мери задржао у антропонимији као резултат верске опредељености и привржености турске нације.

Колико је давање имена изузетно важно у турској традицији говори и чињеница да постоји обичај давања имена по рођењу кад би се пресецала пупчана врпца, познато као „пупчано име” (*göbek adı*), а тек би се касније давало име које одговара личности детета. Пупчано име се не би занемаривало већ би се користило равноправно са правим именом. Ова традиција употребе двају имена се очувала и до данашњих дана. (Aykut 2017: 96)

Имена наведена у раду представљају избор аутора из расположиве литературе, речника личних имена и имена из свакодневног живота и комуникације.

Литература

- Aykut, K. 2017. *Turski folklor*. Lapovo: Kolor pres.
- Ајкут, К. 2010. Специфичности турске антропонимије као израза узајамног деловања језика и културе. *Научни сасџанак слависти у Вукове дане*, 39/1, 305–318.
- Božović, R. i Simić, V. 2010. *Rečnik islama*. Beograd: Društvo srpsko-iranskog prijateljstva.
- Erol, A. 2010. *Adlarımız*. Istanbul: Turan Yayıncılık.
- Gülçür, M. 2007: *Isimler Sözlüğü*. Istanbul: Gül Yurdu Yayınları.
- Janković, S. 1976. Transkripcija turskih imena. *Književni jezik*, V, 95–112.
- Шћепановић, М. 2003. Српска ономастичка терминологија. *Свети речи*, 15–16, 14–17.

Извори:

- Par, A. 1996. *A' dan Z' ye Türk Adları Sözlüğü*. Istanbul: Serhat Yayınları.
- Škaljić A. 1966. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Sarajevo: Svijetlost.
- Yılmaz, L. 2008. *Çocuk Isimleri Sözlüğü-Anne Baba Bana Bir Isim Bul*. Istanbul: Lamia Yayınları.
- Kişi Adları Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu. [Online]. Available: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_kisiadlari&arama=adlar&guid=TDK.GTS.597ca5c3239ff4.97303232. (29. 07. 2016).
- http://www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler,Isim_Istatistikleri.html?LanguageID=1. (29. 07. 2016)

EXAMPLES OF NAMES OF THE ARABIC ORIGIN IN THE ONOMASTIC OF THE TURKISH LANGUAGE

Summary

After accepting Islam and united Turkish tribes under one flag, created one big empire known as Ottoman Empire. Arabic as a language of religion and Arab letter as a letter of the Quran, the very quickly penetrated in Turkish language, after him Persian, and on this basis Ottoman language was created which was hybrid of Arabic, Persian and Turkish.

Arab names, which started being used in that period, was the expression of orthodox Islam. Names of Arab origin in Turkish are anthroponyms of or religious meanings or names and words of general meanings. They are given to the children to be unique, live, healthy, successful, etc. Although after language purism, the number of Arab words in the Turkish language significantly decreased in relation to unambiguous identification originally Turkish names.

Key words: Turkish anthroponymy, Turkish names, Arabic etymology, onomastics.